

Przemysław Wołoszyn

Dr n. o zdrowiu, Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych, koordynator Działu Ratownictwa Medycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Elblągu

Recenzja książki: Danuta Sobczuk, Paweł Andruszkiewicz, Janusz Anders, „Ultrasonografia w stanach zagrożenia życia i intensywnej terapii”

Obserwując aktualne kierunki rozwoju przedszpitalnej diagnostyki w obszarze medycyny ratunkowej, wydaje się, że USG jest jej najbliższą przyszłością. Coraz częściej powtarza się tezę, że USG to stetoskop XXI wieku. W polskich Zespołach Ratownictwa Medycznego kompaktowe urządzenia USG podłączane do tabletu czy telefonu nie są jeszcze normą, ale można je znaleźć u coraz większej liczby dysponentów. Szczególnego znaczenia ten aspekt diagnostyki nabrał w czasie pandemii COVID-19, kiedy precyzyjniejsze diagnozowanie przyczyn duszności, jeszcze przed transportem pacjenta do szpitala przez personel wykonujący badanie fizykalne w środkach ochrony indywidualnej, pozwoliło na podniesienie poziomu bezpieczeństwa medyków i trafności stawianych podejrzeń.

Wraz z rozpowszechnianiem się głowic USG pojawiła się potrzeba szkolenia i doskonalenia umiejętności związanych z ich użyciem, zwłaszcza w grupie ratowników medycznych. W tym kontekście warto przywołać publikację pod redakcją dr hab. n. med. Doroty Sobczyk, pt. *Ultrasonografia w stanach zagrożenia życia i intensywnej terapii*, wydaną przez wydawnictwo Polskiej Rady Resuscytacji w 2012 roku.

Książka/podręcznik została zredagowana i napisana przez lekarzy praktyków, medyków naukowców, którzy sami od lat stosują wszystkie opisane w publikacji techniki w swojej zawodowej codzienności. Nie mogło zatem stać się inaczej niż tak, że książka została przygotowana w sposób pozwalający na użycie jej jako praktycznego kompendium wiedzy dla medyków rozpoczynających swoją przygodę z ultrasonografią, prowadząc ich od jej podstaw, przez poszczególne protokoły powszechnie wykorzystywane w diagnostyce stanu układu krążenia, duszności czy obrażeń ciała. Co ważne, znaczna część treści została tak dobrana i opracowana, żeby mogła stanowić praktyczną odpowiedź dla personelu Zespołów Ratownictwa Medycznego sięgającego po USG, przynosząc im część odpowiedzi na pytania naturalnie pojawiające się w trakcie zdobywania kolejnych szczebli doświadczenia w tej gałęzi medycyny.

Zagadnienia poruszone w publikacji to:

1. Podstawy ultrasonografii;
2. Badanie wykorzystywane w obrażeniach ciała – FAST (Focused Assessment with Sonography for Trauma);
3. Echokardiografia przezklatkowa realizowana w stanach zagrożenia życia, resuscytacji krążeniowo-oddechowej i w intensywnej terapii;
4. Echokardiografia przezprzełykowa;
5. Ultrasonografia płuc w stanach zagrożenia życia;
6. Interwencje medyczne podejmowane pod kontrolą USG w zakresie kaniulacji naczyń, perikardiocentezy czy punkcji opłucnej.
7. Inne niż opisane wyżej zastosowanie ultrasonografii w oddziale intensywnej terapii i stanach zagrożenia życia: ocena ultrasonograficzna wymiaru osłonki nerwu wzrokowego czy badanie zatok przynosowych.

Pierwotna idea przyświecająca przygotowaniu publikacji znalazła swoje odzwierciedlenie w bardzo bogatym materiale ilustracyjnym i zdjęciowym.

Prowadzi on czytelnika przez obrazowanie takim jakie ono jest w rzeczywistości: możemy obserwować i analizować poszczególne obrazy części ciała rzutowane w faktycznym odwzorowaniu USG. Tworzy się przez to swoista mapa i model dla badań wykonywanych w późniejszym czasie samodzielnie.

Materiał fotograficzny uzupełniony jest przez trafny dobór rysunków, wykresów i schematów porządkujących algorytmy poszczególnych protokołów badań, wyjaśniających co bardziej zawile aspekty zjawisk fizycznych czy prezentujących zestawienia patologii i ich przyczyn.

Poszczególne rozdziały wprowadzają czytelnika do tematyki bezpośrednich stanów zagrożeń życia, podpowiadając, gdzie szukać sposobów ich trafniejszego rozpoznania w ocenie na przykład konsekwencji obrażeń klatki piersiowej i brzucha, takich jak wykrycie odmy opłucnowej, krwiaka opłucnej czy krwawienia do przestrzeni zaotrzewnowej.

W praktyce przedszpitalnej medycyny ratunkowej szczególne miejsce zajmują czynności resuscytacyjne. W tym aspekcie podręcznik opisuje sposoby różnicowania i wykluczania odwracalnych przyczyn prowadzących do zatrzymania krążenia, tj. tamponada worka osierdziowego, zator tętnicy płucnej czy odma prężna, wskazując, o ile łatwiejsze jest to przy poszerzeniu klasycznego badania klinicznego o obrazowanie USG.

Innym aspektem praktycznego wykorzystania ultrasonografii w Zespołach Ratownictwa Medycznego, na który autorzy zwrócili uwagę, jest ten opisany w rozdziale o kaniulacji naczyń krwionośnych, ocenie tarczy nerwu wzrokowego, kontroli wykonywania poszczególnych zabiegów, z których warto wymienić choćby nakłucia worka osierdziowego czy jamy opłucnowej.

Odchodząc na moment od zawartości merytorycznej publikacji, warto wskazać na to, że jej przejrzysta struktura ułatwia wyszukiwanie interesujących informacji skupiających się na wybranych aspektach badania czy poszczególnych organach. Dzięki niej książkę czyta się z płynnie, z zacięciem i z przyjemnością.

Jest ona niezwykle cenną pozycją na rynku wydawniczym, z której z powodzeniem skorzystają zarówno lekarze, ratownicy medyczni, jak i pielęgniarki rozpoczynający i doskonalący swoje umiejętności i wiedzę w zakresie przedszpitalnego wykorzystania USG.

